

Efnisyfirlit

1. Inngangur	1
2. Ofbeldi gegn börnum	3
2.1 Vanræksla	6
2.1.1 Skilgreining á vanrækslu.....	7
2.1.2 Einkenni vanrækslu.....	7
2.1.3 Afleiðingar vanrækslu.....	8
2.1.4 Slysatiðni barna á Íslandi	9
2.2 Líkamlegt ofbeldi.....	9
2.2.1 Skilgreining á líkamlegu ofbeldi.....	10
2.2.2 Einkenni líkamlegs ofbeldis.....	10
2.2.3 Shaken Baby Syndrome.....	11
2.2.4 Afleiðingar líkamslegs ofbeldis	11
2.3 Kynferðislegt ofbeldi / sífjaspell.....	12
2.3.1 Skilgreining á sífjaspelli	13
2.3.2 Skilgreining á kynferðislegu ofbeldi.....	13
2.3.3 Einkenni kynferðislegs ofbeldis.....	14
2.3.4 Afleiðingar kynferðislegs ofbeldis.....	14
2.4 Andlegt ofbeldi	16
2.4.1 Skilgreining á andlegu ofbeldi	16
2.4.2 Einkenni andlegs ofbeldis	16
2.4.3 Afleiðingar andlegs ofbeldis	17
2.5 Áhættuhópar gerenda og þolenda	18
2.6 Uppeldiskilyrði barna.....	19
2.6.1 Uppeldisaðferðir	20
2.6.2 Flokkun uppeldisaðferða.....	20
3. Barnavernd á Íslandi	22
3.1 Barnaverndaryfirvöld.....	23
3.1.1 Barnaverndarstofa	24
3.1.2 Barnaverndarráð.....	24
3.1.3 Barnaverndarnefndir	24
3.1.4 Barnahús	25
3.2 Tilkynningaskyldan.....	26
3.3 Meðferð barnaverndarmála.....	29
3.4 Samvinna.....	30

4. Hlutverk og skyldur leikskólakennara	31
4.1 Hlutverk leikskólakennara	31
4.2 Leiðbeinandi aðferðir leikskólakennara við barnavernd.....	32
4.2.1 Ef grunur leikur á að barn búi við óviðunandi uppeldiskilyrði.....	32
4.2.2 Það sem gera skal ef barn segir frá því að það hafi verið beitt ofbeldi.....	33
4.3 Áfallahjálpi í leikskóla	34
4.3.1 Aðstoð sérfræðinga	35
4.4 Siðareglur leikskólakennara.....	35
4.5 Leikurinn sem úrræði	36
4.6 Samvinna leikskóla og annarra opinberra stofnanna	37
5. Rannsókn á stöðu leikskólakennara v/ barnaverndarmála	39
5.1 Undirbúningur.....	39
5.2 Markmið rannsóknarinnar.....	40
5.3 Þátttakendur rannsóknarinnar	40
5.4 Rannsóknaraðferð	40
5.5 Framkvæmd rannsóknarinnar	41
5.6 Greining gagna.....	41
5.7 Niðurstöður rannsóknarinnar	42
5.7.1 Fjöldi þátttakenda og starfsaldur þeirra	42
5.7.2 Brautskráning leikskólakennara.....	43
5.7.3 Barnaverndarmál sem hluti af námsefni leikskólakennara	44
5.7.4 Nýting barnaverndarkennslunnar í starfi	45
5.7.5 Leikskólakennarar sem hafa orðið varir við barnaverndarmál	46
5.7.6 Tilkyrningar til barnaverndarnefnda	47
5.7.7 Áætlun til að fylgja eftir ef upp koma barnaverndarmál.....	48
5.7.8 Mikilvægi barnaverndaráætlunar	48
5.7.9 Almenn fræðsla um barnavernd.....	49
5.7.10 Undirbúningur leikskólakennara fyrir barnaverndarmál	50
5.7.11 Hversu vel eru leikskólakennararnir undirbúnir ?	51
6. Umræður um niðurstöður rannsóknarinnar.....	52
7. Umræður	57
8. Lokaorð	60
Heimildaskrá.....	61
Fylgiskjöl ritgerðarinnar	67
Myndaskrá.....	76